

Bölüm 3

GÜMRÜK BİRLİĞİ ANLAŞMASININ DIŞ TİCARET ÜZERİNE ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Cebrail TELEK¹

1. GİRİŞ

Günümüzde uluslararası ekonomik ilişkiler, bir taraftan küreselleşme süreci tüm hızıyla devam ederken diğer taraftan da bölgesel entegrasyonlar ile bölgeselleşmenin arttığı ve bu iki sürecin bir arada ilerlediği görülmüştür (Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2007: 1). Başka bir deyişle, ülkelerin günümüzde ulusal sınırları içerisinde kalarak diğer ülkelerden bağımsız bir şekilde ekonomik, siyasi faaliyetlerini sürdürmesi mümkün değildir. Bu yüzden ülkeler ekonomik bütünleşmeyi kabullenmektedir (Tercan, 1998: 1).

Çünkü ülkelerin ekonomik açıdan gelişmelerini sağlayan en önemli aktörlerden birisi de şüphesiz dış ticarettir. Ekonomik büyüme ve kalkınmalarını sağlamak için dış ticarete önem veren ülkeler (özellikle de gelişmekte olan ülkeler), uluslararası ticaret hacmini arttırıp dış ticarete daha fazla yönelerek ekonomik gelişmişliklerine katkı sağlamak istemektedirler (Şahinöz, 2002: 177-189).

Bu açıdan bakıldığında dünya genelinde ticaret hacminin neredeyse % 20'lik kısmına sahip olan, nüfus açısından 500 milyondan daha fazla insanın yer aldığı Avrupa Birliği'nin büyük bir ticaret hacmine sahip olduğu Dünya Ticaret örgütü verileriyle

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, cebrailtelek@kilis.edu.tr

Yani, AB ile olan dış ticaret hacmi arttıka Türkiye’de sanayi üre-timi de aynı yönde artmaktadır.

Ancak řu da göz ardı edilmemelidir ki, Gümrük birliği, Türki-ye ekonomisindeki değişmeleri yalnızca etkileyen bir süreç değil-dir. Türkiye ve dünyada yaşanan ekonomik krizler de Türkiye’nin ekonomik yapısını etkilemiş ve şekillenmesine sebep olmuştur. Sonuç olarak řu söylenebilir: Gümrük Birliği anlaşmasının Türki-ye ekonomisinin dış ticareti üzerindeki etkileri istenilen düzeyde olmamıştır. AB’nin Türkiye’nin dış ticaretindeki payları her geçen yıl azalmıştır. Türkiye, Gümrük Birliği anlaşmasında ki istediği hedeflerine ulaşamamıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda Gümrük Birliğinin Türkiye’ye ekonomik anlamda daha fazla katkı sağlayabilmesi tekrar gözden geçirilerek Türkiye lehine revize edilmesi gerekmektedir. Ayrıca AB lkeleri ile olan vize serbestisi gibi uygulamalarının artırılarak, ihracatçıların maliyetlerinin azaltılıp AB ülkelerine ihracatı teşvik edilmelidir. AB ülkelerine bakıldığında üreticilere birçok sübvansiyon verilmektedir. Türkiye’nin de bu tür teşvikler vere-rek ulusal üreticileri uluslararası alanda AB yesi ülkelerdeki üre-ticilerle rekabet gücünü arttırmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Avrupa Birliği Bakanlığı (2015) “www.ab.gov.tr” (01.04.2015).
2. Aysun, A. , kszler, O. ve Yilgr, M. (2012) “Gümrük Birliği’nin Türki-ye’nin Dış Ticareti zerine Etkisi: Panel ekim Modeli Uygulaması”, Eski-şehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(2): 15-26.
3. Bozkurt, H. (2007). Zaman Serileri Analizi. Bursa: Ekin Kitabevi.
4. imen, A. (1996) “Gümrük Birliği ve Avrupa Topluluğu Türkiye İlişkileri”, Maliye Bakanlığı Müşavirliği, Ankara.
5. Dış Ticaret Müsteşarlığı (2007) “Avrupa Birliği ve Türkiye”. Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, 6.Baskı, Ankara.
6. Dışışleri Bakanlığı (2015) “www.mfa.gov.tr” (01.04.2015).
7. Doğan, S. ve Kaya, S.S. (2011) “Gümrük Birliği Sonrasında (1996-2009) Türkiye’nin Avrupa Birliği İle Dış Ticaretinin lke ve Fasil Bazlı Yoğunlaş-ma Analizi” , İstanbül Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi, 14: 1-18.

İktisat Araştırmaları

8. Dura, C., ve Atik, H., (2007) “Avrupa Birliği, Gümrük Birliği ve Türkiye”, Nobel Yayinevi, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara.
9. Granger, C. W. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 424-438.
10. Gujarati, D.N. (2006). *Temel Ekonometri*. şenesen, . ve şenesen G.G. (Çev.), Literatür Yayıncılık, İstanbul.
11. Griş, S. ve Çağlayan, E. (2013). “Ekonometri Temel Kavramlar”, Der Yayınları, Yayın No: 282, İstanbul.
12. Investopedia (2018), Herfindahl-Hirschman Index – HHI, Erişim Tarihi: 08.10.2018, Erişim Linki: <https://www.investopedia.com/terms/h/hhi.asp>.
13. Karluk, R. (1995) “Avrupa Birliği ve Türkiye”, Anadolu Üniversitesi Basımevi 3. Baskı, Eskişehir.
14. Karluk, R. (2008) “Avrupa Birliğine Evet Mi? Hayır Mı?”, Beta Yayınları, 1.Baskı, İstanbul.
15. Nart, E. Ç. (2010) “Gümrük Birliği’nin Türkiye’nin Dış Ticareti zerine Etkileri: Panel Veri Analizi”, *Journal of Yasar University*, 17(5): 2874-2885.
16. Neyaptı, B., Taşkın, F. ve ngr, M. (2007) “Has European Customs Union Agreement Really Affected Turkey’s Trade?”, *Journal Of Applied Economics*, 39: .2121-2132.
17. Paksoy, M., Paksoy, S., zkan, B., ve şentürk, M. (2011) “Ekonomik Bütünleşmeler ve Avrupa Birliği”, Nobel Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
18. Pöschl, J., Vidovic, H., Wrz, J. Ve Astrov, V. (2005) “Turkey: Macroeconomic Vulnerability, Competitiveness and the Labour Market”, *Turkish Economic Association Discussion Paper*, 5: 1-24.
19. Raiser, M. (2014) “AB-Türkiye Gümrük Birliği Değerlendirmesi”, Dünya Bankası.
20. Seyidoğlu, H. (2002) “Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük”, Kurtiş Matbaası Geliştirilmiş 3. Baskı, İstanbul.
21. Seyidoğlu, H. (2007) “Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama”, Güzem Can Yayınları 16. Baskı, İstanbul.
22. Seymen, D. (2009) “Gümrük Birliği, Türkiye’nin Avrupa Birliği ile Ticaretinde lke Yoğunlaşmasını Değiştirdi Mi?”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(1): 199-220.
23. Sims, C. A. (1980). Macroeconomics and reality. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 1-48.
24. şahinöz, A. (2002) “Dünya Ticaret rgt’nün Dönüşümü. Küreselleşme ve Türkiye Tarımı”, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayını: 177-189.
25. Tarı, R. (2005). *Ekonometri*. Genişletilmiş 6. Baskı, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.
26. Tarı, R. (2014) “Ekonometri”, Umuttepe Yayınları Gözden Geçirilmiş 9.Baskı, Kocaeli.
27. Tercan, A. (1998) “Türkiye AT Gümrük Birliği Sürecinin Türk Dış Ticareti zerindeki Etkisi”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

İktisat Araştırmaları

28. TCMB Elektronik Veri Dağıtım Sistemi, (2015)” www.tcmb.gov.tr” (01.04.2015).
29. Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (2015) “www.tuik.gov.tr (01.04.2015).
30. Yıldırım, E., ve Dura, C., (2007) “Gümrük Birliği'nin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri Konusundaki Literatüre Bir Bakış”, Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi, 287: 141-177.
31. Viner, J. (1950), The Customs Union Issue, Stevens and Sons Ltd., London.